

УДК 811.161.2'373'42

ГАЛІВ Уляна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна (uliana_mishchuk@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8511-1484>

МЕЛЬНИК Тетяна – магістр філологічного факультету, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.148086>

НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНА ЛЕКСИКА ЯК ДОМІНАНТА МОВОСТИЛЮ ЛЮБОВІ ПРОЦЬ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ «ПОЛЮВАННЯ НА СВІТЛО»)

Анотація. У статті проаналізовано національно марковану лексику поетичної збірки Л. Проць «Полювання на світло». Виокремлено основні предметно-тематичні групи маркованої лексики й висвітлено її семантику. Доведено, що у семантиці означених мовних одиниць відображені поняття української культури, які не мають точних відповідників у чужомовному середовищі.

Ключові слова: національно маркована лексика, безеквівалентна лексика, фонова лексика, мовостиль, мовомислення.

Постановка проблеми. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. у лінгвоукраїністиці позначений посиленою увагою мовознавців до поетичної творчості письменників, яка з певних причин не була дослідженою. Предметом лінгвістичного вивчення найчастіше стає лексика, що становить відносно невеликий пласт у словниковому складі сучасної української мови. Вона вирізняється національно-культурним, чи етнічним, компонентом, поєднує в собі стереотипні народні уявлення та індивідуально-авторське світосприйняття, іншими словами – є національно маркованою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Функціонуванню національно маркованих лексем у творчості сучасних українських поетів присвячені розвідки С. Єрмоленко, Н. Сологуб, Н. Бойко, Н. Пуряєвої, Т. Хомич та ін. Окремий Universum становить мистецький світ галицької поетки, члена НСПУ Любові Проць, який сьогодні, на жаль, перебуває поза увагою лінгвістів.

Мета і завдання статті. У межах нашого дослідження вважаємо за доцільне проаналізувати індивідуальний лексикон Л. Проць, виокремивши такі мовні одиниці, які формують його національне забарвлення і творять неповторну образну канву поетичного дискурсу. Це й становитиме мету дослідження. Мета передбачає розв'язання таких завдань:

– з'ясувати зміст поняття «маркована лексика»;

– здійснити класифікацію національно маркованої лексики і висвітлити її семантику;

– змодельовати культурно-мовний простір відповідної епохи через дослідження лексики з національним компонентом.

Об'єктом дослідження є поетична збірка Любові Проць «Полювання на світло».

Виклад основного матеріалу. Одним із яскравих репрезентантів мово-стилю того чи того митця є національно маркована лексика. Маркований (від фр. *marquer* – позначати) – такий елемент, що має стилістичне забарвлення. «Маркованість чи немаркованість мовних одиниць, – як зазначає П. Дудик, – найбільше виявляється на лексичному й синтаксичному рівнях мови. Так звані кореневі слова найчастіше стилістично немарковані, а похідні (афіксальні) слова (з префіксом чи суфіксом) здебільшого стилістично марковані» [3, 35].

На сьогодні відсутні лінгвістичні дослідження, які б висвітлювали теорію маркованої лексики загалом, зокрема зі складовою частиною «національний». До національно маркованих одиниць, на наш погляд, належать групи слів, семантичну структуру яких вирізняє національний компонент, культурно-мовне сприйняття дійсності, духовно-ментальний феномен. Уважаємо, що така лексика, хоч і становить невеликий пласт у словниковому складі сучасної української мови, проте є засобом його збагачення, а отже, й творення національно-мовної картини світу.

Поняття «національно маркована лексика» теоретично неоднозначне. Більшість мовознавців у своїх дослідженнях оперують терміном «культурно маркована лексика» (хоча такий підхід передбачає безпосередній зв'язок із національною культурою та світоглядом). Погоджуємося з думкою В. Кононенка про те, що «фіксація культури в поширеному тексті, дискурсі зазвичай пов'язана з вивченням національної культури світу...» [6, 31]. Не винятком, звісно, є поетичний текст. Попри відсутність єдиної класифікації названих лексем, як безеквівалентну лексику національно марковані одиниці трактують О. Кирик, В. Філонова [5, 41]. Є. Верещагін та В. Костомаров виокремлюють безеквівалентну та фонову лексику (частково безеквівалентну) [2, 45–51], Б. Гдовська до вже згаданих додає конотативну та ономастичну лексику [4, 40].

У поетичному словнику Л. Проць національно марковані лексеми набувають особливого світосприйняття. Вони не тільки підкреслюють національний колорит, а й відзначаються ідейно-тематичною спрямованістю, є важливим складником образності тексту. На основі лінгвостилістичного аналізу усю національно марковану лексику поетичної збірки «Полювання на світло» можемо умовно поділити на **такі предметно-тематичні групи:**

1. **Власні назви** (особові імена, прізвища, географічні назви)
2. **Слова-реалії** – словникові одиниці, які позначають предмети, поняття та ситуації, що не існують у практиці чужомовного соціуму:
 - а) номени матеріальної культури;
 - б) номени духовної культури.

3. Фонова лексика – слова, що збігаються у декількох мовах об'єктивним змістом, але не збігаються своїми емоційно-естетичними асоціаціями. До фонові лексика у дослідженні віднесено топоніми; антропоніми; мовні одиниці, яким властиві національні асоціації; слова-символи; фразеологізми.

1. Власні назви. На загальному текстовому тлі вирізняються номен з чіткою українською семантикою – *Кий, Марко Проклятий, Шевченко, Ніна Матвієнко, Іван Гнатюк*; лексеми на позначення географічних об'єктів – *Дніпро, Новгород-Сіверський, Карпати*: «*Вітер. Хуга. Вулички порожні. / Деся далеко замерзає Кий*» (1, 17); «*А вуж дороги зблискує до віч, / Та вже до крику стерті чорні п'яти... / Сичання яничарів зусібіч: / – Марко Проклятий...*» (1, 16); «*...Це ти Шевченка ніс додому – / На кручу ту, що над Дніпром*» (1, 26); «*Ніхто не витягне тоненько, / Бо німота і пустота. / ...На голос Ніни Матвієнко / Безкровне личко поверта*» (1, 51); «*На аркуші небеснім там, над нами... / Горить зоря Івана Гнатюка*» (1, 32); «*Той з Новгорода-Сіверського муж, / Були в якого безпомилні стріли!...*» (1, 19); «*Він біг, як лось. Здавалося, от-от / Крислато лупне об старі Карпати!*» (1, 66).

2. Слова-реалії. Серед номенів матеріальної культури виділяємо:

- назви житлових (сільськогосподарських) будівель, обійстя та їх частин;
- назви предметів побуту;
- назви їжі та напоїв;
- назви рослин (дерев).

З-поміж назв, що позначають **житлові (сільськогосподарські) будівлі, обійстя та їх частини**, помітне місце посідають *хата, хлів, комин, піч, тин, криниця* та ін. Наприклад: «*Прочовнав Бровко від хліва до хати – / Потяг ланцюг і безпросвітній щем*» (1, 42); «*...У тинах, як в патронташах, хати / В обороні спокою стоять*» (1, 15); «*І сидять похнюплені хатки / Під порогом в молодого березня*» (1, 59); «*Комин димом пахкає в портрет / Неба, що наквацяне туманами*» (1, 59); «*Всіх обійшла: корівку, пса і піч*» (1, 37); «*Криниці схлип глибинами всіма...*» (1, 42); «*На ослінчику чистім – побіля / Сірих буднів, де світла – на дні, / Гречно сіла статечна неділя...*» (1, 46). Як бачимо, у багатьох синтаксичних конструкціях ключові лексеми є невід'ємним засобом творення індивідуально-авторських метафор.

Реальна українська дійсність у поезії Л. Проць відтворена завдяки лексемам, що позначають **предмети побуту**. Серед них виокремлюємо господарське начиння та інші речі побутового вжитку. Порівняймо: «*Комора пам'яті, де на полицях – / В суліях, бутлях, жбанах, пляшечках, – / Палахкотить, прозориться, іскриться / Вода життя – бентежна і терпка*» (1, 55); «*Шухлядки, скриньки, кадїби, коробки... / В них, Боже мій, чого тільки нема!*» (1, 55); «*Село розсохлося, як діжа, / Що в ній місили хліб колись*» (1, 47) і «*Знову: вїо, шакино долі, / І – бичем із сіллю й перцем?..*» (1, 28); «*Гойда колисочка дитину, / Принишкнув древній рід в куточку...*» (1, 48).

Естетичну вишуканість поетичного рядка творять **назви їжі, національних страв та напоїв**, які, хоч і не відзначаються частотою вживання, проте

передають психологізм настроїв ліричної героїні: «Символ щастя» – *тітонька галушка* – *світик цей тихато спогляда...*» (1, 15); «В комини сопуть, зітхнуть стиха, / Булькають *узваром* і *борщем*» (1, 15).

Спосіб художнього мовомислення авторки виявляє також діалектна лексема *ябко*: «*Ябка* черлені, сріблясті / *Котить сад почорнілий до ніг...*» (1, 97); «*Розлука уже відболіла – / Мов ябко осіннє, терпка...*» (1, 99).

Лінгвальним пріоритетом творчості Л. Проць є **назви рослин (дерев)**, уживання яких вмотивоване народною традицією і водночас позначене мовним новаторством. Це, зокрема, такі лексеми, як *чебрець*, *барвінок*, *спориші*, *чорнобривець*, *перекотиполе*, *пролісок*, *верби*, *тополі*, *липа*, *смерека*, *явір* та ін. На наш погляд, найбільш довершену тріаду, що закорінена на національних архетипах, становлять номени *чебрець*, *барвінок*, *спориші*. На цьому ґрунті неодноразово вибудовуються чіткі асоціативно-метафоричні моделі *чебрець* – *король ароматів*, *барвінок* – *утікач*, *спориші* – *бурсаки* тощо: «*Сіно сушимо. І чебрець – Королем польових ароматів*» (1, 53); «*Через паркан барвінок переліз – / З тамтого світу утікач єдиний*» (1, 18); «*Розбіглись по сільських обійстях / Всі спориші, мов бурсаки*» (1, 26).

Нетрадиційний стилістичний прийом, побудований на контрастивному зіставленні двох назв (*чебрець* – *полин*) прочитуємо у предикативній метафорі *чебрецевий вечір сполинів*: «*День відплив – із пісні білий лебідь. / Чебрецевий вечір сполинів*» (1, 45).

Небуденну настроєвість підтверджують й інші поетичні полотна: «*Вена перетяга. Утіка / Гордого отого чорнобривця...*» (1, 77); «*Зимний часе, змилуйся, послухай: / Пролісок один хоч відігрій!*» (1, 17); «*...Перекотиполем – діти квіти, / Вулицею чорною запилені...*» (1, 12); «*Отої липи, що цвіте, кадило... / Відмахується довго від бджоли*» (1, 18); «*Тримається за голову струнка / Смерека зайшла на самім узвишші*» (1, 17); «*...Тополі виставляв на чати / І горілиць зорі моливсь*» (1, 10); «*Скрик явора старого... Треті півні...*» (1, 42).

Прикметною рисою мовостилю Л. Проць є вживання **номенів духовної культури**. Зокрема, у віршах поетки простежуємо:

- назви національного простору;
- назви природних явищ, стихій.

Частовживаними у поетичному словнику Л. Проць є назви **просторових понять**. Мовна свідомість поета найперше увібрала в себе такі національні реалії, що стали духовними орієнтирами для митця і ґрунтуються на опозиції «я у світі» і «світ у мені». Так, лексикон Л. Проць збагачують національно марковані номени на зразок: *стежечка*, *дорога*, *поле*, *лука*, *ліс*, *ріка*, *ставок*, *сад*, *городи*, *степ*, *ниви*, *круча*, *чумацький шлях*, *небо* та ін. Наприклад: «*...Колі вже нивам йшлося до плачу...*» (1, 66); «*Автограф свіжий – гусакові лапи / На стежечці грузькій, що до ріки...*»; «*Ставок, мов казанок, відбулькотів*» (1, 67); «*І зябрами тугими капустів / Вдихають дощ замурані городи*» (1, 67); «*Бухнула чорнюща, як журба, / На іще зелений ситець луґу*» (1, 77); «*Вже й місяць ієрогліфом завис / Над азбукою степу золотого...*» (1, 25); «*Все звич-*

но: поле і дука є, / *Ростуть хліба і спориші*) (1, 51); «*Це ти Шевченка ніс додому – / На кручу ту, що над Дніпром*» (1, 26); «*Лиш подорожник вірний стиха / Регоче про чумацький шлях...*» (1, 26).

Лексема *небо* у поетичних текстах Л. Проць постає як: а) необмежений повітряний простір («*Та нині (вкотре!) тяжко зранена / І небо рідне їй гірке...*» (1, 33)); б) сакральний простір («*Немає неба і в помині / Від крику першого понині*» (1, 23)); в) опредметнений простір («*І заключним акордом угорі – / Хлібина сонця в неба на лопаті*» (1, 42)). Як бачимо, індивідуальну естетику номінації *небо* зумовлює те, що авторські асоціації часто вибудовані на мовних контрастах: Тут *лопата неба* виразно дисонує з естетизованою генітивною метафорою *хлібина сонця*.

Лексема *небо* неодноразово асоціативно корелює із назвами небесних світил (*сонце, місяць, зорі*): «*Сновида-місяць, як нічна пора, / Шугне зі скелі...*» (1, 17); «*І простори душі неозорі, / Де за віху – зоря провідна*» (1, 44); «*Місяць вплив... – Агов, небораче, / Де ти спав, що жупан підгорів? / Він регоче: – Де зорі хороші!...*» (1, 44); «*Допоки сонях сонця понад нами / І не забитий білий світ наглухо, / Так ніжно розминаємо пучками, / Щоб стала нам колись легеньким пухом...*» (1, 47).

Багатогранним і колоритним у поезії Л. Проць постає **світ природи**. Використання назв природних явищ для авторки – потреба не просто номінативна, а й етнопсихоментальна. Найчастіше поетка апелює до лексем *дощ, мжичка, злива, вода, вітер, сніг, грім* та ін., які можна трактувати як «особливі ментально-художні знаки» [7, 68]: «*Дощ напоумливо вічність цитує*» (1, 11); «*Сіно сушимо. До стебла / Спритний дощ норовить промочити...*» (1, 53); «*...А шлях лежить – не в'яже лика. / Тече за вітром ковила*» (1, 10); «*Тут – по горло і сніги, і луни*» (1, 14); «*Вода через ніч підросла – / Летиться селу за халяви*» (1, 68).

В окремих віршах лексема *сніг* персоніфікується у річищі фольклорної традиції, що, приміром, прочитуємо в наступних рядках: «*Довго сніг розказував казки – Аж набрався сивизни від селезня*» (1, 59); «*Не можу спати: бузьки прилетіли – А в гніздах їхніх – чванькуватий сніг...*» (1, 60).

Особливий національний колорит поезій Л. Проць створюють номени *дощі* і *мжички*: «*По хутрах лисів йдуть ліси / Край поля, де недремна варта / Доців і мжичок. Не проси – / Для них позлота ніц не варта*» (1, 72). Позитивна семантика *дощу* увиразнена в прикладкових назвах на зразок *дощик-відчайдух*: «*Ляскає в долоні злива. – Де ще / Віднайшовся дощик-відчайдух, / Що гадає: зливу переплеще? – / Реготом заходиться лопух*» (1, 64).

Багатством семантичних відтінків позначені метафоричні сполуки з ключовою лексемою *грім*, побудовані на звукових асоціаціях: «*Минулося. У тишу вбито кіл. / Громів гармати небо покотило*» (1, 67).

Іноді на таких мовних одиницях вибудовуються номінативні речення, які стилістично увиразнюють малюнок поетичної строфи: «*Вітер. Хуга. Вулички порожні*» (1, 14).

3. Фонова лексика. Своєрідний культурно-мовний простір містять фонові лексеми на позначення **власних імен**. Для прикладу, вербально-образну канву вірша «Які розкішні вишиванки...» формують українські антропоніми, які виразно підкреслюють національну специфіку рідної мови:

*Які розкішні вишиванки
Імен село моє носило!
Рядочок чорним – то Іванки,
Червоним хрестик – то Данило.*

*На полотно життя родина
Стелила рясно долі-взори:
Марія, Ганна, Катерина,
Василь, Стефан, Михайло, Орест...*

*Віки брели собі спроквола,
Та бігла ниточка невпинна:
Петро, Павло, Андрій, Микола,
Софія, Дарія, Юстина... (1, 48)*

Важливу ідейно-концептуальну функцію відіграють **мовні одиниці, яким властиві національні асоціації; слова-символи; фразеологізми**. Так, глибинні смисли актуалізують лексеми, в яких на імпліцитному чи експліцитному рівні прочитуємо колірну символіку: «*І заключним акордом угорі – / Хлібина сонця в неба на лопаті*» (1, 42); «*Краплями брунатного – черідка / Міниться на темнім оксамиті...*» (1, 49); «*Чорним – пуста хати ненароком... / Не сміється – залилось сльозою*» (49); «*Запнутий зелений гребінь лісу / В сизу гриву грозової хмари*» (1, 49). «Свято кольорів» (поетонім Л. Проць) присутнє і в символічній назві самої збірки – «Полювання на світло». Це світло, за словами автора передмови В. Базилевського, «не засліплює, але манить, притягує. А головне – не дає збитися з дороги. Це слово, яке озивається якимось своїм чаром, лагодю душі навіть тоді, коли йдеться про сумне чи й трагічне» [1, 5].

Діалог національної і світової традицій виразно засвідчують **назви міфічних персонажів**. Світ міфології здебільшого репрезентований номенами Пегас, Прокруст, Аріадна: «*А мій Пегас таки злетів, / Та звалось небо – безіменне...*» (1, 104); «*Прокруст чатує в скошеній траві / Зелених мрій... І я – не поза грою!*» (1, 22); «*Вцілілу купку небораків / Проводить Аріадни нить*» (1, 10). Творячи знакові образи, згадані лексеми не виходять за межі національного контексту, про що свідчать синтаксеми *скошена трава, купка небораків*.

Національну специфіку мови підкреслюють **фразеологізми**, які досить панорамно представлені в поезії Л. Проць. Їхнє використання базується на фольклорних традиціях і є стилістично вмотивованим. Найчисельнішу групу становлять **дієслівні** фраземи на зразок *розказувати байки, плести язиком*,

ставати на диби, бити байдики, заходитися реготом, не розігнути спину, малювати вінець, стріляти очима та ін.: «Та знають всі: розказую байки. / Не все так рівно-гладко: ще душа є!» (1, 37); «Зрілий розум стає на диби. / Б'є у тім'я думки незрілі» (1, 36); «Б'ємо байдики, бо ж не боронить / Чепурушка – неділя свята» (46); «Що гадає: зливу переплеце? – / Реготом захо-диться лопух» (1, 64); «І правда: годі язиком плести. / Хтось роджений «в сорочці», ти ж «у робі»» (1, 38); «Снігами попід стріхи так сипне, / Що цілий день не розігнути спину» (38); «Руки батька – меткі, вузлуваті – / Копичками малюють вінець» (1, 53); «А нині ніхто не боронить / Стріляти очима по них» (76).

Авторське прагнення розширити зображувально-виражальний потенціал мови засвідчують **прислівникові** фраземи: *ні сном ні духом; як по нотах; на мушку; пізно, Йвасю* («Доцик лопотить. Ні сном ні духом, / Що дорогу зливі перейшов» (64); «...А далі – як по нотах в кожній хаті, – / У кожному селянському дворі...» (42); «Виструнчилися тіні, мов солдати, / І на мушку – кожну світлу п'ядь» (15); «Пізно, Йвасю, хоч тікав од сну / І не гаяв часу ні хвилини...» (77).

Менш чисельно у поетичних текстах Л. Проць представлені **іменні** фразеологізми. Це, зокрема, такі, як: *година чорна, треті півні, суєта суєт*. На їхньому фоні вирізняється трансформована фразема у хаті – *тій, що скраю*: «Прийшла йому година чорна: / Над ним здригнувся білий млин» (72); «Скрик явора старого... Треті півні...» (42); «Довкола – самосійні дурні / І суєта суєт одна...» (30); «Благодать земна! Не треба раю / Знаменитій хаті – тій, що скраю» (15).

Джерелом додаткової експресії у віршах аналізованої збірки виступають **вигукові (інтерактивні)** фраземи, що виражають експресивно-вольові реакції мовця: *а нехай їм грець!, і слава Богу!; та Бог із вами!*: «Болячки лізуть (а нехай їм грець!), / То ние правий бік, то коле – лівий...» (19); «А душа щемить, напівжива... / Та – жива, жива! І слава Богу!» (71); «...Уста іронія торкне, / Всміхнеться класика словами: / – Ніхто не гавкне, не лайне... / Та Бог із вами!» (104). Особливості галицького розмовного мовлення передають фразеологізми *а шляк би тя трафив!* (типова для сільського населення лайка), *на маєш!, та ба!*: «– А шляк би тя трафив! – вуйки / Дружно вітають прибулу» (68); «На маєш! Ховали ворони / Всі гнізда між віт весняних» (76); «Підхопив ту радість недолугу / Попід руки день марний... Та ба!» (77).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Як бачимо, національно марковані слова є невід'ємним атрибутом мовостилю Л. Проць. Вони забезпечують не тільки естетичну вишуканість вислову, а й містять глибоку культурну конотацію, сприймаються не лише на вербальному, а й на когнітивному рівні. У перспективі плануємо дослідити національно марковані одиниці на прикладі інших поетичних збірок авторки.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Проць Л. Полювання на світло : поезії / Л. Проць. – К. : Ярославів Вал, 2013. – 112 с. : іл.

Література

1. Базилевський В. Нарощування світла / В. Базилевський // Проць Л. Полювання на світло : поезії / Л. Проць. – К. : Ярославів Вал, 2013. – С. 5.

2. Верещагин Є.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Є.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – 4-е изд. перераб. и доп. – М. : Русский язык, 1990. – 246 с.

3. Дудик П.С. Стилістика української мови : навч. посіб. / П.С. Дудик. – К. : Вид. центр «Академія», 2005. – 368 с.

4. Гдовська Б. Лексика страноведческих реалий в художественном тексте : дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Б. Гдовська. – К., 1993. – 210 с.

5. Кирик О., Філонова В. Предметно-тематична класифікація культурно маркованої лексики в японських народних казках / О. Кирик, В. Філонова // Вісник Київського національного університету. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – 2013. – Вип. 45. – С. 41–48.

6. Кононенко В. Мова у контексті культури / В. Кононенко. – Київ–Івано-Франківськ : «Плай», 2008. – 390 с.

7. Сютя Г. Лінгвосвіт поезії авторів Нью-Йоркської групи / Г. Сютя. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2010. – 160 с.

8. Хомич Т. Маркована лексика в ідіолекті Марії Матіос / Т. Хомич // Література та культура Полісся. – 2008. – Вип. 43. – С. 94–103.

References

1. Bazylevskiy, V. (2013). *Naroshchuvannia svitla* [Making for the Light]. In L. Prots, *Poliuvannia na svitlo – Hunting for light* (p. 5). Kyiv: Yaroslaviv Val [in Ukrainian].

2. Vereshchagin, E.M., & Kostomarov, V.G. (1990). *Iazyk i kultura: lingvostranovedenie v prepodavanii russkogo iazyka kak inostrannogo* [Language and Culture: Linguistic Studies in the teaching of Russian as a Foreign Language] (4th ed., rev.). Moscow [in Russian].

3. Dudyk, P.S. (2005). *Stylistyka ukrainskoi movy* [Stylistics of the Ukrainian language]. Kyiv: Vyd. tsentr «Akademia» [in Ukrainian].

4. Gdovska, B. (1993). *Leksika stranovedcheskikh realii v khudozhestvennom tekste* [Vocabulary of country studies in the artistic text]. (Candidate's thesis). Kiev [in Russian].

5. Kyryk, O., & Filonova, V. (2013). *Predmetno-tematychna klasyfikatsiia kulturno markovanoi leksyky v yaponskykh narodnykh kazkakh* [Subject-thematic classification of culturally-registered vocabulary in Japanese folk tales]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu. Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka – Bulletin of the Kyiv National University. Literary studies. Linguistics. Folklore*, 45, 41–48 [in Ukrainian].

6. Kononenko, V. (2008). *Mova u konteksti kultury* [Language in the context of culture]. Kyiv–Ivano-Frankivsk: «Plai» [in Ukrainian].

7. Siuta, H. (2010). *Linhvosvit poezii avtoriv Niu-Yorkskoi hrupy* [The linguistic world of the poetry of the authors of New York group]. Kyiv: Vyd. dim Dmytra Buraho [in Ukrainian].

8. Khomych, T. (2008). *Markovana leksyky v idiolekti Marii Matios* [Marked vocabulary in Mary Matios individual dictionary]. *Literatura ta kultura Polissia – Literature and culture of Polesye*, 43, 94–103 [in Ukrainian].

HALIV Uliana – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Ukrainian Language Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, 82100, Ukraine (uliana_mishchuk@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8511-1484>

MELNYK Tetiana – Master of Philological Faculty, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, 82100, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.148086>

**THE NATIONALLY-MARKED VOCABULARY
AS THE DOMINANT OF L. PROTS' LINGUISTIC STYLE
(ON MATERIAL OF POETIC COLLECTION
«HUNTING FOR THE LIGHT»)**

Abstract. *The article analyzes the nationally-marked vocabulary of L. Prots' poetry collection «Hunting for the Light». The nationally-marked vocabulary forms a relatively small layer in the vocabulary of the modern Ukrainian language. It is distinguished by a national cultural or ethnic component, combining stereotypical folk notions and individually author's world perceptions.*

The purpose of the study is to analyze L. Prots' individual vocabulary by singling out such linguistic units which form its national color and create unique canvas of the poetic discourse. It involves solving the following tasks: find out the meaning of the concept «marked vocabulary»; classify the nationally-marked vocabulary and highlight its semantics; simulate the cultural and linguistic space of an appropriate epoch through the study of the vocabulary with the national components.

The main subject – thematic groups of the marked vocabulary are singled out and its semantics is highlighted. It is proved that the concepts of Ukrainian culture, which do not coincide in a foreign environment, are reflected in the semantics of the linguistics units.

An important ideological and conceptual function is played by the linguistic units that are characterized by national associations, word symbols and idiomatic nature.

The nationally-marked words have been found to be an integral part of L. Prots' linguistic style. They do not only provide the aesthetic exquisite expression but are also at the cognitive level.

We believe that such vocabulary is a means of enrichment of the vocabulary of the modern Ukrainian language and the creation of a national language picture, as well. In the future we are planning to analyze the nationally-marked units based on some other author's poetic collections.

Key words: *the nationally-marked vocabulary, conceptual words, associate vocabulary, linguistic style, linguistic thought.*

Стаття надійшла до редакції 25.10.2018 р.